

Rekenkamer
commissie

LEIDEN & LEIDERDORP

Jaarverslag 2019 / Onderzoeksagenda 2020-2021

REKENKAMERCOMMISSIE LEIDEN-LEIDERDORP

2019

Voorwoord

Met plezier bied ik u het jaarverslag 2019 en de onderzoeksagenda 2020-2021 van de Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp aan. Hierin blikken we terug en kijken we vooruit.

Op 1 januari 2018 is de gezamenlijke Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp (RKC) gestart. Het is voor ons een grote en mooie uitdaging om rekenkamercommissie te zijn voor twee gemeenten. Vorig jaar gaven wij reeds aan dat we reflecteerden op onze werkwijze. Dit heeft geleid tot een aantal wijzigingen in de manier van werken in relatie tot beide gemeenteraden. We proberen onze onderzoeken zoveel mogelijk op beide gemeenten te richten. Het afgelopen jaar hebben wij hier ervaring mee opgedaan en hebben we gesprekken gevoerd met de griffies van Leiden en Leiderdorp om te onderzoeken hoe we onze processen en werkzaamheden nog beter op elkaar kunnen afstemmen. Wij zijn tevreden over de vruchtbare samenwerking.

In het raadsvoorstel waarin tot de gezamenlijke rekenkamercommissie werd besloten is vastgelegd dat er na twee jaar geëvalueerd zou worden. Aan het eind van de onderzoeksagenda staan we hier kort bij stil en doen we een voorstel hoe deze evaluatie vorm te geven. Tevens schenken we hier aandacht aan de monitoring van onze aanbevelingen. We gaan daar graag met de gemeenteraden over in gesprek.

In het *Jaarverslag 2019* geven we een overzicht van onze activiteiten en uitgaven van het afgelopen jaar. We hebben in 2019 afscheid genomen van twee leden (Cathelijn Peters en Willemijn van Helden) en hebben drie nieuwe leden verwelkomd (Laurens Beijen, Marije van den Berg en Janneke Jansen).

In de *Onderzoeksagenda 2020-2021* presenteren wij onderwerpen die we de komende twee jaar mogelijk willen gaan onderzoeken. We gaan graag met beide gemeenteraden in gesprek over de prioritering en verdere invulling van deze onderwerpen.

We willen de fracties en griffies van beide raden graag bedanken voor de prettige samenwerking en gesprekken. Ook willen wij het College van B&W, de gemeentesecretaris en de ambtelijke organisatie van beide gemeenten danken voor hun coöperatieve opstelling en medewerking aan de onderzoeken van de RKC.

Hans van Egdom,

Voorzitter Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp

Leiden, 31 januari 2020

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2019

1. Samenstelling Rekenkamercommissie

2. Onderzoeken 2019

- 2.1 Digitale veiligheid
- 2.2 Woningbouwopgaaf
- 2.3 Klachtenbehandeling Leiderdorp
- 2.4 Quick scan Sociaal Domein

3. Communicatie 2019

- 3.1 Fractiebezoeken
- 3.2 Afstemming met het College van B&W en de ambtelijke organisatie
- 3.3 Contact met burgers en organisaties van Leiden
- 3.4 Rekenkamers en Rekenkamercommissies
- 3.5 Website
- 3.6 Media

4. Financieel verslag 2019

- 4.1 Inleiding
- 4.2 Inkomsten en uitgaven 2019

Onderzoeksagenda 2020-2021

5. Onderzoekstrategie

6. Onderzoeksagenda 2020-2021

- 6.1 Sociaal domein (Leiden en Leiderdorp)
- 6.2 Duurzaamheid (Leiden en Leiderdorp)
- 6.3 Leiden Bio Science Park (Leiden)
- 6.4 Samenwerking regio (Leiden en Leiderdorp)
- 6.5 Gemeentefinanciën (Leiden en Leiderdorp)
- 6.6 Schuldproblematiek (Leiderdorp)
- 6.7 Omgevingswet (Leiden en Leiderdorp)
- 6.8 Sport (Leiden en Leiderdorp)
- 6.9 Bomenfonds (Leiden en Leiderdorp)

7. Begroting 2020

8. Bespreekpunten voor de gemeenteraden

Bijlage 1: Overzicht met jaarlijkse contactmomenten tussen RKC en Raad

1. Samenstelling Rekenkamercommissie

Wij doen onafhankelijk onderzoek naar het beleid van de gemeenten Leiden en Leiderdorp. Doen de gemeenten wat ze beloven en levert het ook op wat de bedoeling was? Hierin ondersteunen wij de gemeenteraad bij zijn controlerende taak. Onze commissie werkt onafhankelijk en bestaat uit maximaal zeven door de raden benoemde leden. De leden van de RKC kunnen voor maximaal twee termijnen van vier jaar worden benoemd.

In 2019 zijn drie nieuwe leden geworven: Laurens Beijen, Marije van den Berg en Janneke Jansen.

De samenstelling van de Rekenkamercommissie was in 2019 als volgt:

- Hans van Egdom voorzitter (1e termijn, loopt af 1 maart 2022)
- Marije van den Berg vicevoorzitter (1e termijn, loopt af 1 maart 2023)
- Beatrice Snel lid (1^e termijn, loopt af 1 april 2021)
- Rudi Turksema lid (1^e termijn, loopt af 1 april 2021)
- Maurice Dister lid (1^e termijn, loopt af 1 maart 2022)
- Laurens Beijen lid (1e termijn, loopt af 1 maart 2023)
- Janneke Jansen lid (1e termijn, loopt af 1 maart 2023)
- Willemijn van Helden lid tot 1 maart 2019
- Cathelijn Peters lid tot 1 maart 2019

De ambtelijk secretaris van de Rekenkamercommissie is Nike van Helden. Zij is bereikbaar via telefoonnummer 06 – 15 16 98 34 of via rekenkamer@leiden.nl. Meer informatie over de leden van de Rekenkamercommissie, waaronder een overzicht van hoofd- en nevenfuncties kunt u vinden op de website: <https://gemeenteraad.leiden.nl/raadscommissies/rekenkamercommissie/>

2. Onderzoeken 2019

In 2019 hebben wij de volgende onderzoeken uitgevoerd:

1. *Digitale veiligheid*

Onderzoek naar de digitale veiligheid van de gemeenten Leiden en Leiderdorp. Het rapport is op 21 maart 2019 aangeboden aan beide gemeenteraden.

2. *Woningbouwopgave*

Onderzoek naar de woningbouwopgave in Leiden en in Leiderdorp. Het rapport is op 27 september 2019 aangeboden aan beide gemeenteraden.

3. *Klachtenbehandeling Leiderdorp*

Onderzoek naar de behandeling van signalen in Leiderdorp. Het onderzoek is op 13 december 2019 aangeboden aan de gemeenteraad van Leiderdorp.

4. *Quickscan sociaal domein*

Onderzoek naar het sociaal domein bij de gemeenten Leiden en Leiderdorp. Het onderzoek wordt februari 2020 aangeboden aan beide gemeenteraden.

Voor de volledige inhoud van de uitgebrachte rapporten verwijzen wij u naar onze website.

2.1 Digitale veiligheid

We hebben onderzoek gedaan in Leiden en Leiderdorp naar digitale veiligheid. Het onderzoek bestond uit twee delen; een analyse waarbij is gekeken naar het beleid, de organisatie, de uitvoering en de rol van de raad bij digitale veiligheid en een praktijktoetsing. Hierbij zijn zogenaamde penetratietesten en een phishing test uitgevoerd. Het onderzoek heeft een aantal kwetsbaarheden aan het licht gebracht met betrekking tot digitale veiligheid en daar hebben we aanbevelingen voor gedaan. Daarbij is ook aandacht gevraagd voor het gedrag en het bewustzijn van de medewerkers.

Het onderzoek is onder begeleiding van Maurice Dister en Beatrice Snel uitgevoerd door Necker van Naem en Guardian360.

Fase	Datum	Toelichting
Aankondigingsbrief	n.v.t.	
Presentatie onderzoeksvoorstel	n.v.t.	
Aanbiedingsbrief rapport	11 maart 2019	Aan Raad en College

Presentatie rapport	14 maart 2019	Aan Raden Leiden en Leiderdorp
Inhoudelijke bespreking Leiderdorp		In politiek forum
Inhoudelijke bespreking Leiden	9 mei 2019	In commissie Werk en Middelen
Vaststelling raadsvoorstel Leiderdorp	20 mei 2019	In Raad
Vaststelling raadsvoorstel Leiden	23 mei 2019	In Raad

2.2 Woningbouwopgave

Voor zowel Leiden als Leiderdorp hebben wij onderzocht in hoeverre de woningbouwopgaven haalbaar zijn. Daarnaast is gekeken hoe de gemeenteraden de grip op de woningbouwopgaven kunnen vergroten.

De woningbouwopgave in Leiden en Leiderdorp lijkt haalbaar, maar een integrale discussie over de invulling van de woningbouwopgave is met name in Leiden hard nodig. In het rapport gaan we vooral in op de rol van de gemeenteraad, omdat we hier enkele risico's zien, die het halen van de opgave in de weg kunnen staan.

De samenhang tussen bouwprojecten is in de discussie in de Raad doorgaans onderbelicht. De huidige werkwijze leidt ertoe dat de gemeenteraden bij elk individueel project de discussie voeren over de kwantitatieve woonopgave en de daarbij te stellen kwalitatieve eisen. Omdat het bredere overzicht daarbij onvoldoende aandacht krijgt, werkt dit stapeling van ambities in de hand. Het bemoeilijkt ook de participatie bij de individuele projecten. Dit alles leidt tot vertragingen en frustraties rondom projecten. De haalbaarheid van de woningbouwopgave komt hierdoor in gevaar.

Het onderzoek is onder begeleiding van Hans van Egdom en Marije van den Berg uitgevoerd door Hiemstra en De Vries.

Fase	Datum	Toelichting
Aankondigingsbrief	07-12-2018	Aan Raden
Presentatie onderzoeksvoorstel Leiderdorp	07-01-2019	Tijdens informatieavond
Presentatie onderzoeksvoorstel Leiden	17-01-2019	In commissie Stedelijke Ontwikkeling
Aanbiedingsbrief rapport	27-09-2019	Aan Raden en Colleges

Presentatie rapport Leiden	31-10-2019	In commissie Stedelijke Ontwikkeling
Presentatie rapport Leiderdorp	06-01-2019	Tijdens informatieavond
Inhoudelijke bespreking Leiden	05-11-2019	In commissie Stedelijke Ontwikkeling
Inhoudelijke bespreking Leiderdorp	20-01-2019	In politiek forum
Vaststelling raadsvoorstel Leiden	14-11-2019	In Raad
Vaststelling raadsvoorstel Leiderdorp	27-01-2020	In Raad

2.3 Klachtenbehandeling Leiderdorp

In Leiderdorp hebben we onderzoek gedaan naar de klachtenbehandeling. De communicatie tussen burgers en de gemeente is van essentieel belang voor een goed functionerende overheid die haar beleid en uitvoering met name richt op de wensen en belangen van haar burgers. De geconstateerde *mismatch* tussen de verwachtingen van burgers en de daadwerkelijke communicatie van de gemeente, verdient daarom verbetering.

Betrouwbare cijfers ontbreken over doorlooptijden. De vastlegging van de signalen en de afdoening ervan moet de gemeente verbeteren. Door de wijze waarop het ambtelijk apparaat in Leiderdorp is georganiseerd is, is het proces van afhandeling van signalen van burgers kwetsbaar. Dit kan ertoe leiden dat de door de gemeente gestelde normen niet gehaald worden en de burger uiteindelijk ontevreden is over wat er met zijn signaal wordt gedaan.

Daarom zal het college en de gemeenteraad meer grip op het verbeterproces moeten krijgen door heel duidelijke gegevens en prestatie-indicatoren. De indicatoren moeten zowel de politieke discussie scherpen als het ambtelijk handelen weerspiegelen en sturen.

Het rapport is in december aangeboden aan de gemeenteraad van Leiderdorp.

De subcommissie die dit onderzoek begeleidde bestond uit Marije van den Berg en Hans van Egdom.

Fase	Datum	Toelichting
Aankondigingsbrief	03-07-2019	Aan Raad Leiderdorp
Presentatie onderzoeksvoorstel		Niet gepresenteerd vanwege de volle agenda van de raad.
Aanbiedingsbrief rapport	13-12-2019	Aan Raad en College

Presentatie rapport Leiderdorp	10-02-2020	Aan Raad Leiderdorp
Inhoudelijke bespreking Leiderdorp	17-02-2020	In politiek forum
Vaststelling raadsvoorstel Leiderdorp	02-03-2020	Vaststellen raadsvoorstel in Raad

2.4 Quickscan sociaal domein

In 2019 hebben we eveneens onderzoek gedaan naar het sociaal domein in Leiden en Leiderdorp. Door middel van een quickscan wilden wij beoordelen welke mogelijke problemen zich voordoen in het sociaal domein. Op basis van de twee quickscans zullen wij in 2020 een nader onderzoek in gaan stellen naar een van de thema's die extra aandacht behoeven.

Het onderzoek is uitgevoerd door Hiemstra en De Vries en zal begin 2020 aan de raden worden gepresenteerd.

De subcommissie die dit onderzoek begeleidde bestond uit Janneke Jansen en Beatrice Snel.

Fase	Datum	Toelichting
Aankondigingsbrief	03-06-2019	Aan Raden en Colleges
Aanbiedingsbrief rapport		Aan Raad en College
Presentatie rapport		Aan Raad Leiden
Presentatie rapport		Aan Raad Leiderdorp
Inhoudelijke bespreking Leiden		In commissie Onderwijs en Samenleving
Inhoudelijke bespreking Leiderdorp		In politiek forum
Vaststelling raadsvoorstel Leiden		In Raad
Vaststelling raadsvoorstel Leiderdorp		In Raad

3. Communicatie

3.1 Fractiebezoeken

Ieder jaar gaan wij op bezoek bij de fracties. We hebben de verschillende fracties van Leiden en Leiderdorp gevraagd om suggesties voor onderzoeken. De onderwerpen die we hebben uitgewerkt in ons *Onderzoeksplan 2020-2021* zijn onder andere voortgekomen uit deze gesprekken. Tijdens de fractiegesprekken hebben we het ook gehad over onze manier van werken en hoe deze aansluit bij de verwachtingen van de gemeenteraad. We kijken met plezier op deze gesprekken terug.

3.2 Afstemming met de ambtelijke organisatie en de griffie

Wij hebben via de gemeentesecretarissen van Leiden en Leiderdorp afstemming gehad met de ambtelijke organisatie om te zorgen voor een goede aansluiting van onze onderzoeken op actuele ontwikkelingen binnen de gemeenten en om te bezien op welke wijze de doorwerking van de onderzoeken nog verder versterkt kan worden. Ook zijn afspraken gemaakt om te borgen dat de binnen de gemeenten beschikbare onderzoeks- en monitorgegevens beschikbaar komen voor rekenkameronderzoek.

We hebben overleg gehad met de griffies van Leiden en Leiderdorp om de werkprocessen te verbeteren en af te stemmen.

3.3 Contact met burgers en organisaties van Leiden en Leiderdorp

We staan open voor geluiden van burgers en organisaties in Leiden en Leiderdorp. Ook in 2019 hebben we diverse contacten gehad over onze onderzoeksplannen of de uitkomsten van de onderzoeken.

3.4 Rekenkamers en Rekenkamercommissies

Een aantal rekenkamercommissies in onze regio komt sinds 2013 periodiek bij elkaar om over de resultaten van de onderzoeken van individuele rekenkamers te spreken en te kijken of gezamenlijke onderzoeken mogelijk zijn. Dit jaar was de RKC op 17 september gastheer voor de regiobijeenkomst. We hebben een workshop georganiseerd om ervaringen uit te wisselen en samen te reflecteren op de effectiviteit van het rekenkameronderzoek.

We zijn in 2019 lid geworden van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK). Daarnaast hebben we regelmatig contact met andere rekenkamers en rekenkamercommissies om onderling informatie uit te wisselen.

3.5 Website

Onze website maakt onderdeel uit van de website van de gemeenteraad van Leiden. Hier zijn de onderzoeken, onderzoeksplannen en jaarverslagen te vinden. Ook de lopende onderzoeken worden op de site kort toegelicht. Onze presentaties en andere korte nieuwsberichtjes over ons werk worden eveneens op de site geplaatst.

De site is te bereiken via onderstaande link:

<http://gemeenteraad.leiden.nl/raadscommissies/rekenkamercommissie/>

We verwachten komend jaar de website te vernieuwen.

3.6 Media

We hebben een twitteraccount. Daarnaast maken we gebruik van LinkedIn. Wij communiceren via deze platforms over onze publicaties en projecten.

Er zijn persberichten uitgegaan over de uitgebrachte onderzoeken wat tot media-aandacht voor de onderzoeken heeft geleid.

4. Financieel verslag 2019

4.1 Inleiding

In de aanloopfase naar de gezamenlijke Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp is besloten om de hoogte van de budgetten van de voormalige Rekenkamer Leiderdorp en de voormalige Rekenkamercommissie Leiden te handhaven en samen te voegen, respectievelijk 38.000 en 63.730. Er is op dat moment besloten om de bestaande reserves nog gescheiden te houden. Na onze evaluatie zal gekeken worden naar de berekening van het budget en de rol van de reserves.

Bij het vaststellen van de Jaarstukken 2017 (RV 18.0058) is door de Leidse gemeenteraad besloten om de maximering van onze reserve voor 2 jaar op te schorten, zodat het geld dat de beide raden beschikbaar hadden gesteld voor ons werk niet terug zou vloeien in de concernreserve van Leiden.

Ons initieel budget bedroeg in 2019 € 102.527. De reserve Rekenkamercommissie Leiden bedroeg op 1 januari 2019 € 115.945. In de Bestuursrapportage 2016 van Leiden is vastgelegd dat er vier jaar lang € 12.500 uit de reserve Rekenkamercommissie Leiden wordt gehaald ten behoeve van ons budget. Het totale budget voor 2019 kwam daarmee op € 115.027.

De reserve van de Rekenkamer Leiderdorp vervulde een andere functie dan de reserve Rekenkamercommissie Leiden. De voormalige Rekenkamer Leiderdorp kon desgewenst een verzoek doen aan de Raad van Leiderdorp om extra onderzoeksbudget ter beschikking te stellen vanuit de reserve. We hadden een beroep kunnen doen op de reserve Rekenkamer Leiderdorp, maar hier is geen gebruik van gemaakt. De hoogte van de reserve rekenkamer Leiderdorp is dus ongewijzigd.

4.2 Inkomsten en uitgaven 2019

	Begroting 2019	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Onderzoek			
Onderzoek wonen	25.000	28.125	
Onderzoek overig	65.000		
Onderzoek digitale veiligheid		7.173	22.692
Quickscan sociaal domein		29.375	

Onderzoek duurzaamheid		13.734	
Onderzoek klachtenbehandeling Leiderdorp		17.500	
Onderzoek Leiden Bio Science Park		13.440	
Onderzoek Jeugdzorg			28.750
Onderzoek Leids beleidsakkoord			6.560
Commissieleden			
Vergadervergoeding	22.500	17.750	13.390
Overige kosten			
Overige kosten	2.527	1.816	1.470
Communicatie			
Communicatie	0	0	2.900
Totale uitgaven	115.027	128.913	75.762
Resultaat		-13.886 ¹	38.468

	Begroting 2019	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Reserve Rekenkamercommissie Leiden	115.945	115.945	47.228
Onttrekking uit reserve ten gunste van budget 2019	-12.500	-12.500	-12.500
Overschrijding RKC 2019		-14.836	
Onderschrijding RKC 2017			42.748
Onderschrijding RKC 2018			38.468
Saldo Reserve Rekenkamercommissie 2019	103.445	88.609	115.944

¹ Het resultaat voor 2019 is -/- €13.886. Aan de reserve rekenkamer wordt echter een bedrag van €14.836 onttrokken omdat uitgegaan was van inkomsten van Leiderdorp van €38.950 in plaats van €38.000. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat er in de begroting van de gemeente Leiden, ten onrechte, uitgegaan was van een indexering van de inkomsten.

	Begroting 2019	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Reserve Rekenkamer Leiderdorp	50.000	50.000	50.000
Saldo Reserve Rekenkamer 2019	50.000	50.000	50.000

Rekenkamer
commissie

LEIDEN & LEIDERDORP

Onderzoeksagenda 2020-2021

REKENKAMERCOMMISSIE LEIDEN-LEIDERDORP

5. Onderzoekstrategie

Missie

Onze missie luidt als volgt: Wij doen ten behoeve van de gemeenteraad en de burgers onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door de gemeente gevoerde beleid en de uitvoering daarvan, evenals de transparantie van de verantwoording daarover. Hiermee dragen wij bij aan de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad. Sinds 2018 doen wij ons werk voor zowel de gemeenteraad van Leiden als Leiderdorp.

Criteria

Bij het maken van keuzes voor concrete onderzoeksonderwerpen richten wij ons zoveel mogelijk op gemeentelijk beleid dat de burger direct raakt of duidelijke consequenties heeft voor de burger. Daarbij laten wij ons vooral inspireren door onderwerpen die aangedragen worden door gemeenteraadsfracties en de eigen analyse van onderwerpen die zich voor rekenkameronderzoek lenen.

We hebben oog voor de ontwikkeling dat voor veel beleidsterreinen, zoals de decentralisatie in het sociaal domein, de gemeente niet alleen aan het stuur zit. Voor een effectieve en efficiënte uitvoering is samenwerking met andere gemeenten meer en meer noodzakelijk. Daarbij komen ingewikkelde bestuurlijke vraagstukken naar voren waarvan de rol van de gemeenteraad een zeer belangrijke is. Gemeenteraadsfracties laten ons in gesprekken weten dat ze soms het gevoel hebben nog maar weinig 'aan het stuur' te zitten op beleidsterreinen die voor de inwoners van wezenlijk belang zijn. Of het nu gaat om de jeugdzorg of de ruimtelijke ordening. Weinig beslissingen kunnen worden genomen onafhankelijk van andere overheidsorganisaties. En vaak is de beleidsruimte voor de gemeenteraad op dergelijke onderwerpen zeer beperkt. Het feit dat de uitvoering van het beleid vaak geschiedt in samenwerkingsverbanden met andere gemeenten maakt het hier geschetste dilemma nog complexer. Daarom willen wij daar in onze onderzoeken specifiek aandacht aan geven.

Het feit dat we voor Leiden en Leiderdorp onderzoek doen geeft een mooie kans om de problematiek die de gemeentegrenzen overstijgt in kaart te brengen. Daar waar onderzoeksthema's voor beide gemeenten van belang zijn zullen wij de onderzoeken in zijn algemeenheid voor beide gemeenten oppakken en, indien dat nuttig is, ook de gemeenten met elkaar vergelijken.

We zijn de afgelopen jaren langzaamaan een wat andere koers gaan varen. Komend van een situatie waarbij er vooral gekeken werd of het beleid en de uitvoering in het verleden doeltreffend, doelmatig en transparant waren, naar een situatie waarbij we ook willen onderzoeken op welke wijze dat beleid en de uitvoering kunnen worden verbeterd door samen met de Raad na te denken hoe hij beter zijn rol kan uitoefenen. Dat kan o.a. ook geschieden door gedurende het onderzoek al in gesprek te gaan met de Raad en andere betrokken partijen om interactief te zoeken naar oplossingen voor de toekomst.

Gelet op bovenstaande ontwikkeling, willen we variëren in de soorten onderzoeken en daarmee ook inspelen op de veranderende rol van gemeenten. Maar indien nodig zullen wij ook zeer grondig en kritisch naar het verleden kijken.

We zien het ook als onze rol om na te gaan of de besluitvorming over onze aanbevelingen een voldoende vervolg krijgt in uitvoering en beleid. Vanaf 2020 zullen wij bij elke rapport in onze aanbevelingen extra aandacht vragen voor de 'monitoring' van onze aanbevelingen. Daarbij valt een onderscheid te maken tussen de aanbevelingen die gericht zijn op de rol van de gemeenteraad en aanbevelingen die gericht zijn op de rol van het college.

Om ook zicht te houden op de uitvoering en afdoening van de besluiten van de Raad door het college adviseren wij de gemeenteraden om de colleges te vragen om jaarlijks te rapporteren over de voortgang van de uitvoering en afdoening van besluiten die een relatie hebben met de aanbevelingen van onze rapporten van de meest recente jaren. Wij adviseren daarbij een termijn van drie jaar.

Onderzoeksagenda

Op basis van de inventarisatie van mogelijke onderzoeksonderwerpen stellen wij jaarlijks een onderzoeksagenda op die wordt besproken met de Raden. Op basis van deze besprekingen worden concrete onderzoeken gestart. In de regel laten wij het feitenonderzoek uitvoeren door een daartoe gespecialiseerd onderzoeksbureau. Dit feitenonderzoek en de daarop door ons vastgestelde bestuurlijke conclusies en aanbevelingen worden onder onze verantwoordelijkheid aan de Raden aangeboden. Daarbij is meestal sprake van een onderzoeksrapport. Afhankelijk van het onderwerp kan ook (of in aanvulling op het rapport) een andere presentatievorm worden gebruikt, zoals de rekentool die de Rekenkamercommissie van Leiden in 2015 heeft aangeboden bij de presentatie van het Duurzaamheidsrapport.

In sommige gevallen volstaan wij met een kort signaleringsonderzoek dat door onszelf wordt uitgevoerd. Ook kan het voorkomen dat we het van belang achten zelf een vooronderzoek uit te voeren alvorens een onderzoekopdracht uit te besteden. Onze taken en de rollen van de Raad en het College met betrekking tot rekenkameronderzoek zijn beschreven in de Verordening gemeentelijke rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp 2017.

6. Onderzoeksagenda 2020/21

Op basis van de onderzoekstrategie hebben wij besloten om 9 onderwerpen nader toe te lichten. Dit zijn de onderwerpen die we in 2020/21 op willen pakken. Of dat allemaal haalbaar is zal afhangen van het beschikbare budget en de daarvoor benodigde menskracht. Het onderzoek Sociaal domein is een vervolg op de quickscan uit 2019. De onderzoeken Duurzaamheid en Leiden Bio Science Park zijn inmiddels gestart. De overige onderwerpen staan in willekeurige volgorde.

Per onderwerp geven we hieronder een korte toelichting. Wanneer we starten met een onderzoek zullen wij dit per brief aankondigen aan de gemeenteraden en daarbij het concept-onderzoeksvoorstel toesturen.

Onderwerpen

Sociaal domein
Duurzaamheid
Leiden Bio Science Park
Samenwerking regio
Gemeentefinanciën
Schuldproblematiek
Omgevingswet
Sport
Bomenfonds

6.1 Sociaal domein (Leiden en Leiderdorp)

In 2019 hebben wij zowel voor Leiden als Leiderdorp een quickscan uitgevoerd over het sociaal domein. Dit heeft voor beide gemeenten geleid tot mogelijke thema's voor vervolgonderzoek. Bij het uitvoeren van de quickscans bleek tevens dat het sociaal domein continu in beweging is. Bij de keuze voor het onderwerp voor vervolgonderzoek zullen de ontwikkelingen – zowel landelijk als lokaal – betrokken moeten worden. Dat betekent dat onderstaand thema in aanmerking komt voor vervolgonderzoek, maar dit aangepast kan worden als de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven.

In de quickscan kwam het dossier “Jeugd” prominent naar voren als belangrijk aandachtsgebied voor zowel Leiden als Leiderdorp. In beide gemeenten is onvoldoende zicht op de uitgaven en op de oorzaak van het toegenomen gebruik van de Jeugdzorg. Doel van een onderzoek zou kunnen zijn om te beoordelen of beleid en uitvoering bij de Jeugdzorg in beide gemeenten effectief is, gelet op de beschikbare middelen. Een kernvraag is daarbij of de jongeren wel de zorg krijgen die ze nodig hebben en welke verbeteringen hiertoe nodig en mogelijk zijn.

6.2 Duurzaamheid (Leiden en Leiderdorp)

De gemeente Leiden heeft ambitieuze doelstellingen opgenomen in haar duurzaamheidsagenda 2016-2020. De doelen waren ingedeeld naar de thema's energie, duurzaam ondernemen, biodiversiteit, afvalstromen, duurzame mobiliteit, klimaatadaptatie en duurzaamheid algemeen. Het huidige college hanteert een andere indeling: energietransitie, klimaatadaptatie en vergroening, circulaire economie en duurzame mobiliteit. De gemeente Leiderdorp heeft in haar duurzaamheidsagenda 2017-2025 eveneens ambitieuze doelen opgenomen. Op lange termijn (2050) wil ze de CO2-uitstoot reduceren naar nul. We zullen een onderzoek (laten) uitvoeren om te beoordelen in hoeverre de doelen zijn gerealiseerd en of het beleid effectief is geweest. Het onderzoek heeft een terug- en een vooruitblikkend karakter. De centrale vraag in het onderzoek is: Liggen de gemeenten Leiden en Leiderdorp op koers bij de door hen geformuleerde doelstellingen voor duurzaamheid?

In het onderzoek zullen we ook kort terugkomen op het onderzoek dat de Rekenkamercommissie Leiden in 2015 heeft gedaan naar duurzaamheid (zie hiervoor het rapport 'Rekenen voor Duurzaam Leiden').

Eind 2019 zijn we begonnen met het onderzoek naar duurzaamheid. We hebben de onderzoeks aanpak in beide raden gepresenteerd. Het onderzoek wordt uitgevoerd door CE Delft.

De subcommissie die dit onderzoek begeleidt bestaat uit Rudi Turksema en Laurens Beijen.

6.3 Leiden Bio Science Park (Leiden)

Bij enkele fractiegesprekken in Leiden is de wens naar voren gekomen om aandacht te besteden aan de gemeentelijke betrokkenheid bij het Leiden Bio Science Park (LSBP). We hebben dit opgepakt en besloten om hier onderzoek naar te verrichten. De centrale vraag van het onderzoek luidt: Wat levert de betrokkenheid van de gemeente bij het LSBP de stad Leiden en haar omgeving op? Wat zou er gebeuren als de gemeentelijke inzet wordt beëindigd?

Bij het onderzoek zullen de maatschappelijke en economische baten en lasten van het LSBP in kaart worden gebracht. Er zal ook worden nagegaan hoe de informatievoorziening over het LBSP aan de gemeenteraad verloopt en wat de beïnvloedingsmogelijkheden van de Raad zijn. Het onderzoek wordt uitgevoerd door Decisio.

De subcommissie die dit onderzoek begeleidt bestaat uit Maurice Dister en Laurens Beijen.

6.4 Samenwerking regio (Leiden en Leiderdorp)

De laatste jaren zijn diverse onderzoeken verschenen naar regionale samenwerking in onze regio. Een van de aspecten die in de gesprekken met de fracties naar voren kwamen is de relatie tussen de rol van de Raad en de taken die in een samenwerkingsverband zijn ondergebracht.

De samenwerking wordt voor een deel vormgegeven door het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland. We overwegen een onderzoek naar de relatie tussen de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraden en de rol van Holland Rijnland.

6.5 Gemeentefinanciën (Leiden en Leiderdorp)

Vanuit de gemeenteraadsfracties van met name Leiden komen vragen over de mogelijkheid om een onderzoek te doen naar de gemeentefinanciën. Daarbij spelen verschillende aspecten in relatie tot de vraag of het college wel voldoende 'in control' is en voldoende zicht heeft op de verwachte inkomsten, uitgaven en risico's met betrekking tot haar voorgenomen beleid en of ze in staat is de gemeenteraad van goede informatie te voorzien gelet op de rol die de gemeenteraad hierbij te vervullen heeft. Het gaat daarbij dan zowel om de juistheid en tijdigheid van de financiële informatie als om de inzichtelijkheid van de informatie die de gemeenteraad in staat stelt om zijn rol te vervullen.

6.6 Schuldproblematiek (Leiderdorp)

Uit de Quicksan 'Sociaal Domein' voor Leiderdorp bleek dat in Leiderdorp 20% van de huishoudens tot de categorie behoort die risico heeft op problematische schulden. Een mogelijke onderzoeksvraag is: Wat doet de gemeente Leiderdorp aan schuldhulpverlening en is het beleid passend voor de problemen?

We zijn in overleg met de Universiteit Leiden om studenten van de Honours Academy in opdracht van de RKC onderzoek naar schuldenproblematiek te laten doen in Leiderdorp. De ambitie is om daar in het collegejaar 2020-2021 vorm aan te geven.

6.7 Omgevingswet (Leiden en Leiderdorp)

De voorbereiding op de invoering van de omgevingswet staat al langere tijd op de agenda. Het onderzoek zou zich vooral moeten richten op de vraag of de gemeenten klaar zijn voor de invoering van deze wet. Tijdens de fractiegesprekken dit jaar bleek dat de fracties zich zorgen maken over de samenwerking tussen portefeuillehouders en ambtelijke afdelingen. Als de schotten tussen verschillende portefeuilles en afdelingen verder worden weggehaald is het de vraag wat dit betekent voor de kaderstellende en controlerende rol van de Raad. Is de raad in staat om het overzicht te houden en op een effectieve wijze controle uit te oefenen?

6.8 Sport (Leiden en Leiderdorp)

Voor beide gemeenten is sport in brede zin een belangrijk thema. Niet alleen vanwege het maatschappelijke belang (sport als doel), maar ook om de effecten die het heeft op gezondheid (sport als middel). Beide gemeenten dragen via projecten en financiële bijdragen bij aan bijvoorbeeld sportvoorzieningen, cursussen en sportcoaches. Hierbij is ook meer aandacht voor de behoeftes van ongeorganiseerd sporters, zoals fietsers en hardlopers. De fracties zijn benieuwd naar hoe de sportambities uitpakken: worden de ambities m.b.t. bewegen en gezondheid gehaald, zijn de sportverenigingen voldoende toekomstbestendig en is de sport voor eenieder toegankelijk?

6.9 Bomenfonds (Leiden en Leiderdorp)

Bij bouwprojecten en herinrichtingen valt er niet altijd geheel aan te ontkomen dat bomen moeten worden verwijderd. In Leiden is er een bomenfonds en in Leiderdorp een bomenbalans waarmee wordt beoogd compensatie voor de gekapte bomen te bewerkstelligen.

Vanuit de fracties zijn vragen gekomen over de vervanging van bomen. Vragen die daarbij naar voren kwamen zijn:

- Wordt het bomenfonds altijd aangewend voor het doel waarvoor het is ingesteld?
- Vindt de vervanging tijdig plaats? Worden gelijksoortige bomen vervangen (met een gelijke ecologische waarde)?

Daarbij is het ook interessant om te kijken naar de aantallen van de gekapte en vervangen bomen.

We dienen nog nader te beoordelen of het bomenbeleid in bredere zin aandacht behoeft.

7. Begroting

In de aanloopfase naar de gezamenlijke Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp is besloten om de hoogte van de budgetten van de voormalige Rekenkamer Leiderdorp en voormalige Rekenkamercommissie Leiden te handhaven en samen te voegen. Na de evaluatie van de Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp zal gekeken worden naar de berekening van het budget en het samenvoegen van de reserves. Dit kan invloed hebben op onderstaande begroting. Voor nu zijn we uitgegaan van de bestaande afspraken.

Ons budget bedraagt in 2020 € 103.362. De reserve Rekenkamercommissie Leiden bedraagt op 1 januari 2020 € 88.609. De reserve Rekenkamer Leiderdorp bedraagt op 1 januari 2020 € 50.000.

Conform de *Bestuursrapportage 2016* werd er van 2016 t/m 2019 jaarlijks € 12.500 aan extra middelen aan het budget toegevoegd vanuit de reserve rekenkamercommissie. Dit was vorig jaar voor het laatst. Het budget van 2020 is daarom lager dan de afgelopen jaren.

Begroting 2020	Baten	Lasten
Budget	103.362	
Onderzoek		
Duurzaamheid		20.610
Leiden Bio Science park		20.160
Vervolgonderzoek Sociaal Domein		20.000
Onderzoek overig		20.000
Vergadervergoeding commissieleden		17.500
Overige kosten		5.092
Totale uitgaven	103.362	103.362

Begroting 2020	
Reserve RKC Leiden	88.609
Saldo Reserve Rekenkamercommissie 2020	88.609

Begroting 2020	
Reserve Rekenkamer Leiderdorp	50.000
Saldo Reserve Rekenkamer 2020	50.000

8. Bespreekpunten voor de gemeenteraden

We willen graag met de gemeenteraden in gesprek over het jaarverslag en het onderzoeksprogramma. Daarbij willen we in ieder geval over de volgende onderwerpen spreken.

- a. De onderzoeksagenda (zie *Onderzoeksagenda 2020-2021*).
- b. De evaluatie (zie hieronder)
- c. De monitoring van de aanbevelingen (zie hieronder)

De evaluatie van de RKC

Bij aanvang van de gezamenlijke rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp hebben de raden bepaald dat de commissie na twee jaar geëvalueerd wordt. Wij willen graag met de Raden in gesprek over de vormgeving van de evaluatie.

Wij willen graag het voorstel doen om te evalueren door een aantal gesprekken te voeren met de raden onder begeleiding van een extern bureau.

In de evaluatie zouden we in ieder geval graag aandacht willen geven aan de volgende onderwerpen.

- Keuze van de onderzoeksonderwerpen
- Communicatie met Gemeenteraden, Colleges en ambtelijk apparaat
- Relatie tussen Leiden en Leiderdorp
- Omvang van de commissie
- Kwaliteit en kwantiteit van de onderzoeken
- Hoogte van het budget
- Keuze van onderzoeksbureaus
- Vorm van de rapporten en daarin gedane aanbevelingen
- Monitoring van de overname van aanbevelingen door College en Raad
- Rol van vooronderzoeken

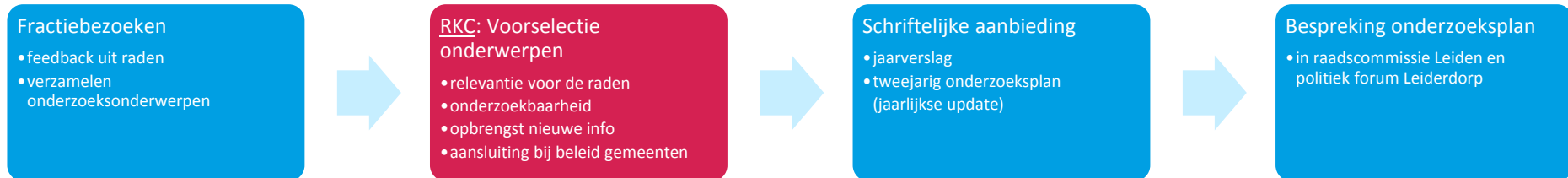
We horen graag of dit tegemoet komt aan uw verwachtingen.

Monitoren aanbevelingen

Om ook zicht te houden op de uitvoering en afdoening van de besluiten van de Raad door het college adviseren wij de gemeenteraden om de colleges te vragen om jaarlijks in de jaarrekening, als deel van de planning en control-cyclus, te rapporteren over de voortgang van de uitvoering en afdoening van besluiten die een relatie hebben met onze aanbevelingen van rapporten van de meest recente jaren. Wij adviseren daarbij een termijn van drie jaar.

Bijlage 1: Overzicht met jaarlijkse contactmomenten tussen RKC en Raad

Jaarlijks: voor de zomer

Fase 1: doorloop onderzoek

Fase 2: aanbieding onderzoek

